

радянським минулим ці асоціації зазвичай негативні, а саме поняття «державна установа» часто асоціюється з бюрократизмом, формалізмом, низьким сервісом. Саме тому сьогодні українським державним установам вкрай важливо створити і підтримувати імідж, що характеризуватиметься прозорістю, чіткістю, компетентнісним підходом до виконання суспільного запиту, впорядкованістю, високим рівнем культури.

Важливо, аби це розуміли усі члени колективу та поділяли певні спільні цінності, були націлені на досягнення певної мети та щиро намагалися допомогти тим, хто безпосередньо залежить від результатів їхньої роботи. Це вимагає сформованості корпоративної культури, яку сьогодні визначають як важливий компонент системи стратегічного управління організацією чи підприємством.

Більшість сучасних авторів наголошують, що імідж державної установи часто асоціюється з іміджем її керівника (бюрократичний, драматичний, депресивний тощо) та характером управління нею. Брайан Трейсі виділяє сім рис лідерства: далекоглядність (на думку автора, саме чітке розуміння майбутнього компанії допомагає рішучіше та швидше приймати щоденні рішення, необхідні для його досягнення. До цієї ж компетентності він відносить «створення бачення»: організаційні принципи, місія, цінності, які практикуються в роботі); мужність (готовність взяти на себе усі ризики, розпочати дії без жодних гарантій, вихід із зони комфорту); чесність, що є фундаментом довіри, необхідним для успіху будь-якої справи; скромність, яка є ознакою достатньої свідомості та твердості переконань; передбачливість (здатність прогнозувати зміни на ринку, вміння передбачити кризу); зосередженість (спрямування особистих та корпоративних цілей і ресурсів у найбільш важливу ділянку); співпраця (уміння працювати з іншими, розуміння та реалізація базових критеріїв побудови команди) [4, с. 15-31].

Отже, від того наскільки точно та коректно буде формуватися імідж державних установ, залежить ефективність процесів їхньої комунікацій з суспільством. У процесі побудови та підтримки іміджу державної установи важливими є як зовнішня атрибутика (неймінг, будівля, певна символіка, логотип), так і внутрішня (організаційна та корпоративна культура, комунікації тощо). Важливе місце в іміджі державної організації займає образ її керівника, який має ґрунтуватися на високому професіоналізмі, менеджерських та лідерських якостях, дотриманні стандартів корпоративної культури, філософії установи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Почепцов Г.Г. Символи в політичній рекламі. К.: Принт сервіс, 1997. 331с.
2. Почепцов Г.Г., Чукут С.С. Інформаційна політика: Навч. пос. (ч. 1). К.: Вид-во УАДУ, 2002. 88 с.
3. Ромат Є.В. Трансформація моделі державного управління рекламною діяльністю у перехідних умовах: Моногр. – К.: Вид-во НАДУ, 2003. – 380 с.
4. Трейсі Б. Як керують найкращі. Харків.: Вид-во «Клуб сімейного дозвілля», 2018. 208 с.
5. Якубовський О.П., Приходченко Л.Л. Кадри, еліти, лідерство в державному управлінні: Навч. посібник. Одеса: ОФ УАДУ; Оптимум, 2001. 172 с.

*Сторожук Олена
Науковий керівник – доц. Іван Куцый*

БЕРЕТЕЙСЬКА ЦЕРКОВНА УНІЯ 1596 Р. В НАУКОВО-ІСТОРИЧНІЙ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ С. ТОМАШІВСЬКОГО

Церковно-унійні процеси кінця XVI ст. посідають одне з ключових місць у дослідженні релігійного аспекту української історії, оскільки ці події не лише загострили політичні та конфесійні розбіжності між поляками та українцями, що знаходились під владою Речі Посполитої, а й зумовили дискусійне наповнення у трактуванні унії.

Актуальність досліджуваного питання зумовлена сучасним становищем української церкви, що проявляється у відокремленні української церкви від Московського патріархату, Російської православної церкви та новою хвилею міжконфесійних протистоянь у державі. Тому нова інтерпретація церковно-історичної проблематики стоїть неабияк гостро. Звідси варто звернутись до доробку С. Томашівського, як одного із перших дослідників релігійної історії України.

У працях С. Томашівського Берестейська церковна унія висвітлюється як неминуча для української історії подія, що пояснюється релігійним вектором політики очільника держави та наближеністю між українською церквою і Римом, поруч з впливом інших церков, зокрема Московської.

С. Томашівський стверджує, що «українська церква, коли вона була ще самотньою й самовладною в східній Європі, не брала участі у відомім остаточнім розриві між римською і грецькою церквою коло половини XI століття, але щойно півстоліття пізніше пішла за прикладом Візантії». Наслідком такого рішення було перенесення політичного центру з Києва до Галичини, де українська церква зазнала впливу «західного католицизму». Поширенню католицизму з точки зору С. Томашівського сприяли галицько-волинські князі, особливо Роман Мстиславович, який дозволив латинським конгрегаціям з вільну діяльність в своїх краях. Вперше питання унії було підняте на початку XIII ст., яка мала стати загальноцерковною та активно підтримувалась папським Престолом. Смерть Романа Мстиславовича та подальша боротьба за владу стали перепорою для об'єднання між церквами [2, с.11].

Історик зауважує, що Рим в час розподілу влади, а згодом й підлеглості Галичини Угорщині, зробив спробу через їх короля Андрія II закріпити унію, але невдало, незважаючи на прихильність місцевого духовенства. С. Томашівський звертає увагу на можливість прийняття унії за короля Данила, але надія на її затвердження протягом його правління з огляду на посилення впливу татар поступово сходила нанівець. Вирішенням цієї проблеми, на думку автора, мало стати створення української митрополії в Галичі, яка була б незалежною від київського митрополита, який переїхав в Москву.

На думку С. Томашівського, в історії було ще кілька сприятливих моментів для прийняття унії, але зменшення впливу католицької церкви, крах Галицько-Волинської держави та розподіл її територій між більшими державами, аж ніяк не допомагало підписанню унії, тому що вони неприхильно ставились до неї.

В той час, коли Московщина в прийнятті унії вбачала загрозу релігійного сепаратизму на захоплених територіях, західні сусіди (Польща) виступали проти унії, як політичного сепаратизму. Католицизм для поляків був засобом асиміляції, а прийняття унії означало б окремішність України від загальної території Польщі, тому про неї не могло бути й мови.

Автор додає, що незважаючи на різну політику щодо українських земель ідея об'єднання церков продовжувала існувати й почала поширюватись на початку XV ст. Саме в цей час відновлюється Київська митрополія і розпочинає свою діяльність над зближенням з римською та грецькою церквами. Незважаючи, на спроби духовенства Київської митрополії підписати унію на початку XV ст. це так і не відбулось. Царгород (Константинополь) почав занепадати, а подальша політика османів не сприяла підписанню унії. Крім того, католицька церква перебувала плачевному стані, адже над нею нависла загроза Реформації, а політичні обставини і тенденції в Польщі про які зазначалось вище, мали пагубні наслідки для становища церкви.

В цей час, як акцентує С. Томашівський, активізується московська церква, яка позиціонувала себе, як спадкоємицю грецького православ'я, яке потрапило в неволю. Українська православна церква, що перебувала в союзі з Царгородом постала, як напів-єретична та, як зазначає С. Томашівський, потребувала навернення до їхнього православ'я.

С. Томашівський зауважує, що з відродженням та посиленням католицької церкви у XVI ст. питання унії на українських землях знову стало актуальним. Привернення уваги до об'єднання церков стала Берестейська унія 1596 р., яка була підписана одночасно з отриманням московською церквою статусу патріархату, розширенням та збільшенням її впливу на Сході.

Головним на що звертає увагу історик було те, що ідеї унії між українським духовенством та Папським Престолом поширював єзуїтський орден, який був борцем за унію. Члени цього ордену на території Польщі та Литви були іноземцями, зокрема німцями, які з часом почали упереджено ставитись до унії, так, як і польське духовенство. Як акцентує автор, польський король Сигізмунд Ваза (у С.Томашівського – Жигмонт) також підтримував унію та сподівався на її підписання.

Конгрегація-частина римської курії, яка допомагає Папі здійснювати керівництво церквою; організація монахів та мирян, що її складають.

С. Томашівський зазначає, що унія, як і будь-яка церковна подія такого масштабу була сприйнята неоднозначно. Деякі суспільні верстви навіть утворили опозицію. Негативно унію сприйняли українська шляхта та міщанство, адже вони бачили в ній духовну та соціально-політичну загрозу. Для них унія була засобом зменшення їх прав та свобод. Вона для міщан та шляхтичів нічого не змінила й стала причиною розколу українського суспільства, а в подальшому боротьби між православ'ям та католицизмом. Така боротьба мала б означати користь унії для суспільства. Наявність опозиції унії не означала прихильність тих класів до московської церкви. Навпаки С. Томашівський зазначає, що перспектива об'єднання з цією церквою їх не влаштувала та була зустрита вороже, тобто опозицію влаштувало б скасування унії.

Крім того існувала думка, яку озвучує автор, що таке безкорисливе прийняття унії є нічим іншим, як спроба поляків перевести українське населення на католицизм, асимілювати його та придушити будь-які спроби розпочати українцями національно-політичні рухи.

С. Томашівський звертає увагу, що перші опозиціонери не були москвофілами. Прикладом цього може бути П. Конашевич-Сагайдачний, який був противником Москви, скористався допомогою поляків та зробив спробу відновити майже зниклу православну ієрархію й таким, чином оживити українське православ'я в цілому. Ці дії не особливо допомогли українському духовенству, оскільки більшу частину українців в 1654 р. було передано під юрисдикцію Московщини.

Українську православну церкву, відновлену П. Конашевичем-Сагайдачним було реформовано, але, як пише автор, сталого шаблону для цього процесу не було. Опісля реформи вона не нагадувала ані церкву візантійського, ані московського зразка. В більшій мірі вона ввібрала в себе всі риси культурного та духовного розвитку католицької церкви. Заснування П. Могилою академії французького зразка з вивченням латини в Києві було наслідком реформування церковного устрою та значно підвищило культурний рівень українців. Варто зазначити, що культурний розвиток України, на думку С. Томашівського, було підірвано остаточним приєднанням наших теренів до Московської держави.

Автор писав, що «прилучення України до Московщини та її поділ, який затим наступив, були, як відомо, тяжким ударом для української православної церкви : її автономія щезла зовсім у східних частинах країни. Та в західній Україні побідила ідея унії...». С. Томашівський пояснює таку ситуацію тим, що в умовах приєднання України до Московії, ідея зближення з Римом набувала нового значення, як найменше з зол [2, с.15-16].

Політично-правове становище уніатського духовенства, як і населення не покращилось, а навпаки погіршилось, особливо, якщо порівнювати в римо-католиками. Така ситуація, як зазначає історик, була зумовлена низьким рівнем освіти порівняно з XVII ст. та тривала до зменшення могутності Польщі. Незважаючи на поділи, поляки не хотіли поступатись уніатам та до останнього сподівались на їх перехід до латинського обряду та, відповідно, відмову від православ'я. В подальшому таке відношення вилилось в навернення греко-католиків до католицизму. Українська греко-католицька церква була позбавлена будь-якої політичної опори та стала жертвою російської церкви, під впливом якої знаходилась більша частина українців.

Наприкінці С. Томашівський зазначає: «...треба сподівати ся, що справедливе трактування галицької уніатської церкви зробить її видатним розсадником ідеї унії на Сході». Автор сподівається на поширення унії по всій території України і, таким чином нанести остаточного удару Московській державі, яка терпіти не могла греко-католицької віри [2, с.17].

Як бачимо, погляди С. Томашівського на проблему церковної унії кардинально відрізнялось від поглядів більшості сучасних йому істориків. Тлумачення цієї події вченим було зовсім новим для того часу, оскільки його інтерпретація передбачала проримську позицію, що було незвичним явищем, оскільки більшість українських істориків все ж таки говорили про доцільність прихильності української церкви до Візантії на противагу Риму. С. Томашівський доводить, що унія була підписана не раптово з ініціативи декількох осіб, а була довгим та невідворотнім процесом, що тягнувся століттями й певною мірою, сприяв згуртованості українців після її підписання. Така позиція також була озвучена вперше, оскільки науковці, що працювали з цією проблематикою вказували, що унія в жодній мірі не згуртувала українське населення, а навпаки сприяла розколу суспільства на її прихильників та опозиціонерів. С. Томашівський не відкидає поділу на прихильників та опозиціонерів унії, але в його доробку

вказано, що представники другої групи не були москвофілами й виступали проти зближення з Москвою, як вирішення питання унії, що знову ж таки відрізняло погляди історика на цю проблематику.

ЛІТЕРАТУРА

1. С. Томашівський. Історія церкви на Україні. Передрук з «Записок чина Св. Василя Великого». Т. IV, вип.1-2. Жовква, 1932. 160 с.
2. С. Томашівський. Церковний бік української справи. Відень, 1916. 25 с.
3. С. Томашівський. Петро – перший уніатський митрополит України-Руси. Львів, 1928. 68 с.
4. М. Кирилів. Томашівський про роль і місце української греко-католицької церкви у суспільно-політичному житті України. Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку. 2007. № 19. С.32-37.

Загорський Андрій

Науковий керівник – проф. Кліш Андрій

ПАМ'ЯТКИ НАСКЕЛЬНОГО МИСТЕЦТВА ІНДІЇ ТА ІСТОРІЯ ЇХ ДОСЛІДЖЕННЯ

Наприкінці ХХ – початку ХХІ століття вітчизняна і зарубіжна петрогліфістика виходять на якісно новий рівень. Це пов'язано з тим, що більшість пам'ятників наскельного мистецтва вже були знайдені та дослідженні, тому пріоритетним завданням стає вивчення вже накопиченого матеріалу, а саме: поглиблений і більш всесторонній аналіз відомих наскельних зображень, їх співвідношення з наскельними зображеннями інших територій, матеріалами археологічних розкопок, а також з даними історії, фольклористики, семіотики та інших наук. Вищеназвана історична дисципліна виходять на якісно новий рівень свого функціонування. Зокрема, одним із значимих об'єктів уваги петрогліфістики є наскельне мистецтво Індії.

Наскельне мистецтво Індії досить різноманітне, представлене значною кількістю пам'ятників, відомих в основному в центральній та північній частинах країни. У наш час в індійській історично-дослідній літературі з'являється все більше спроб класифікації та типологізації наскельних зображень, співставлення їх з даними інших наук [3]. Проте досвід зарубіжної петрогліфістики в цих роботах майже не враховується. Це негативно впливає на вивчення наскельних малюнків і, відповідно, суттєво затруднює комплексне вивчення наскельних зображень Центральної Азії. З іншого боку, у вітчизняній історіографії тема наскельного мистецтва Індії виявилася також незаслушено обділеною.

У наш час існує незначна кількість окремих статей, присвячених цьому питанню, а також згадки про наскельні малюнки у деяких монографіях, присвячених індійській історії чи археології [1; 8]. У той же час Індія знаходиться на третьому місці у світі за концентрацією наскельних зображень, а значущість її культурного спадку для світової науки не викликає сумніву.

У нашому дослідженні ми розглядаємо центральну та північну частини сучасної Індії. Південь цієї країни ми не враховуємо з ряду причин. По-перше, історичний розвиток Південної Індії відрізняється від решти її територій, він був більш архаїчним, що, безумовно, відобразилося і на своєрідності наскельного живопису. У зв'язку із цим, не можна розглядати Індію як єдиний регіон наскельного мистецтва. По-друге, саме на території Північної та Центральної Індії знаходяться більше ніж 90% відомих пам'ятників наскельного мистецтва країни [2, с.29]. У якості територій, з якими ми у своїй роботі проводили порівняльний аналіз, були взяті західна територія сучасного Китаю (Синьзянь-Уйгурський автономний район), Монголія, Казахстан, Киргизія, Узбекистан.

Мета нашої роботи - зібрати та вивчити накопичений матеріал з наскельного мистецтва Північної та Центральної Індії; розглянути його з використанням нових досягнень вітчизняної та зарубіжної петрогліфістики, виявити особливості та загальні тенденції, характерні для розвитку євразійського та центральноазіатського наскельного мистецтва.